Rozsudek Nejvyššího soudu SSR ze dne 15.07.1970, sp. zn. 6 Cz 40/70, ECLI:CZ:NS:1970:6.CZ.40.1970.1

Číslo: 14/1971

Právní věta: Na návrh štátu odôvodnený tým, že veritel odmietol prijať vec z dedičstva na úhradu svojej pohladávky, možno nariadiť likvidáciu i dedičstva nepredlženého. Otázka možnosti uspokojenia veritelovej pohladávky z majetku poručitela je pre posúdenie dôvodnosti návrhu na likvidáciu dedičstva otázkou rozhodnou.

Soud: Nejvyšší soud SSR

Datum rozhodnutí: 15.07.1970

Spisová značka: 6 Cz 40/70

Číslo rozhodnutí: 14

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Likvidace dědictví, Řízení před státním notářstvím

Předpisy: 95/1963 Sb. § 43 40/1964 Sb. § 462
§ 472

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

V konaní o dedičstvo po poručiteľke H. H. bola určená výška dlhov poručiteľky sumou 122 265,54 Kčs a čistá hodnota dedičstva sumou 2375,71 Kčs. Podaním z 1. 9. 1967 zahlásila Štátna sporiteľňa štátnemu notárstvu ako ďalšie pasívum dedičstva svoju pohľadávku, ktorá ku dňu poručiteľkinej smrti predstavovala sumu 2310 Kčs. V ďalšom konaní Štátne notárstvo v Žiline zamietlo návrh ONV v Ž. na nariadenie likvidácie dedičstva, ďalej konštatovalo, že dedičstvo pripadá podľa § 462 O. z. štátu a stanovilo, že na základe tohto rozhodnutia sa na nehnuteľnosti, ktoré patrili zomrelej, zapíše vlastnícke právo štátu a záložné právo pre pohľadávku veriteľa J. S. Zamietnutie návrhu na nariadenie likvidácie odôvodnilo štátne notárstvo tým, že likvidácia nie je odôvodnená, pretože dom, ktorého polovica je predmetom dedičstva, je činžový dom, ktorý by mal ako predmet súkromného vlastníctva čím skôr prejsť do vlastníctva socialistického, pričom táto požiadavka sa splní práve tak, keď dom pripadne štátu podľa § 462 O. z., ako keď bude nariadená likvidácia. Poukazovalo pritom na to, že štát zodpovedá za záväzky poručiteľky iba do výšky prevzatej hodnoty.

Krajský súd v Banskej Bystrici potvrdil napadnuté rozhodnutie s odôvodnením, že návrh na nariadenie likvidácie nebol dostatočne odôvodnený, že nariadením likvidácie by sa veritelia dostali do nerovnoprávneho postavenia voči štátu a boli by znevýhodnení, hoci dedičstvo nie je predlžené a jeho riadna odhadná cena presahuje dlžoby.

Najvyšší súd SSR rozhodol o sťažnosti pre porušenie zákona, podanej predsedom bývalého Najvyššieho súdu, tak, že rozhodnutím Štátneho notárstva v Žiline a uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici bol porušený zákon.

Z odôvodnenia:

Notársky poriadok v ustanovení § 43 ods. 1 o likvidácii dedičstva robí rozdiel medzi dedičmi a medzi štátom, ktorému pripadlo dedičstvo podľa § 462 O. z., pokiaľ ide o možnosť navrhnúť nariadenie likvidácie dedičstva. Zatiaľ čo na návrh dediča možno nariadiť likvidáciu iba v tom prípade, ak je dedičstvo predlžené a ak nedôjde k dohode podľa § 38 Not. por., na návrh štátu (odôvodnený tým, že veriteľ odmietol prijať vec z dedičstva na úhradu svojej pohľadávky) možno nariadiť aj likvidáciu dedičstva nepredlženého.

Tento rozdiel vyplýva z ustanovenia Občianského zákonníka, podľa ktorého štát, ktorému pripadá dedičstvo podľa § 462 O. z., zodpovedá síce za poručiteľove dlhy tak isto ako dedič, nemôže však na rozdiel od dediča dedičstvo odmietnuť. Zatiaľ čo sa dedič môže odmietnutím dedičstva, ktorého aktíva síce svojou hodnotou prevyšujú dlhy poručiteľa, avšak sú nelikvidné, oslobodiť od zodpovednosti za poručiteľove dlhy, štát by takúto možnosť nemal, keby mu ustanovenie § 43 ods. 1, veta druhá, Not. por., nadväzujúce na ustanovenie § 472 ods. 2 O. z. nedalo možnosť navrhnúť likvidáciu dedičstva.

Keď Občiansky zákonník v ustanovení § 472 umožňuje štátu, aby na úhradu poručiteľových dlhov ponúkol veriteľovi veci, ktoré sú predmetom dedičstva, a keď zhodne s ním Notársky poriadok umožňuje, aby štát navrhol likvidáciu dedičstva, ak veriteľ ponúknuté veci odmietne prijať, ide o opatrenie, ktorého účelom je odstrániť nepriaznivé dôsledky, ktoré by pre štát mohlo mať pripadnutie majetku podľa § 462 O. z.

Konštatovanie štátneho notárstva a krajského súdu, že návrh na nariadenie likvidácie nebol dostatočne odôvodnený, nemožno považovať za správne, pretože poukaz navrhovateľa na nelikvidnosť hodnoty, predstavovanej nehnuteľnosťou po poručiteľke (ktorým je činžový dom postavený pred 36 rokmi), bol takým zdôvodnením návrhu, s ktorým sa pri rozhodovaní treba po prípadnom doplňujúcom šetrení vyrovnať. Štátne notárstvo sa malo pred rozhodnutím o návrhu na likvidáciu dedičstva starostlivo zaoberať všetkými okolnosťami konkrétneho prípadu, najmä pokiaľ ide o výšku dlhov, o osoby veriteľov, o dôvody, pre ktoré odmietli prijať vec, ktorá je predmetom dedičstva, a o povahu majetku po poručiteľke.

Štátne notárstvo takto nepostupovalo a tento nedostatok nenapravil ani krajský súd. V odôvodnení svojho uznesenia odvolací súd poukazoval na znevýhodnenie veriteľov v prípade likvidácie dedičstva, neprihliadajúc na to, že likvidácia dedičstva má podľa dôvodovej správy k Občianskemu zákonníku za cieľ práve to, aby sa neodôvodnene nezlepšovalo „postavenie veriteľov tým, že by ich nelikvidné pohľadávky (napr. pri nájomných domoch) musel štát uspokojiť plnou hodnotou v peniazoch“. Otázka možnosti uspokojenia veriteľovej pohľadávky z poručiteľovho majetku má teda pri rozhodovaní o návrhu na likvidáciu dedičstva podľa § 43 ods. 1, vety druhej, Not. por. prvoradý význam.

Keď štátne notárstvo a krajský súd pri svojom rozhodovaní neprihliadali na uvedené okolnosti, porušili zákon v ustanovení § 43 ods. 1 Not. por. v spojení s ustanoveniami § 462 a § 472 ods. 2 O. z.